

«БЕКІТЕМІН»
Директордың ОӘЖ
жөніндегі орынбасары
Абирова М. А.

« _____ » _____ 2023 ж.

**«ПСИХОЛОГИЯ НЕГІЗДЕРІ ЖӘНЕ КОММУНИКАТИВТІ ДАҒДЫЛАР» ПӘНІ
БОЙЫНША ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ**

**Мамандығы 091402200 «Медициналық оптика»
Біліктілігі 4S09140202 «Оптикометрист»**

Курс: 2

Семестр: 4.

Бақылау түрі: Сараланған сынақ

Барлық сағаттардың кредиттердің КЗ жалпы саны- 48/2

Аудиториялық сабақ: 22 сағат

Практика – 26 сағат

«Психология негіздері және коммуникация дағдылары» пәні бойынша оқу-жұмыс бағдарлама оқытушы Ермаханова Л.А. _____ құрастырды

«Психология негіздері және коммуникация дағдылары» пәні бойынша жұмыс бағдарламасы мейірбике бөлімінің циклдік әдістемелік комиссияның отырысында талқыланып бекітілді.

хаттама № ____ «____» _____ 2023ж.

Циклдік әдістемелік комиссияның төрайымы _____ Ермаханова Л.А.

Академиялық бөлімінің жетекшісі, профессор _____ Кусаинова Ж.Ж.

Оқытушы туралы мағлұмат

№	Оқытушының аты- жөні	Ғылыми атағы	Қызметі	Сабақ беретін топтары (курс, группалары)	Электрон почтасының адресі
1	Ермаханова Лаура Аманкелдиевна	Магистр 1 категори я	Психология негіздері пәнінің оқытушысы	2-курс	Lermahanova@bk.ru

Пәнің жұмыс бағдарламасы келесі бөлімдерден тұрады.

1.1. Кіріспе

Психология негіздері және коммуникативті дағдылар пәні Медициналық қызметке – наука жүйесіндегі қарым-қатынас процесінің психологиялық негіздерін зерттейді. Болашақ медициналық қызметкердің тиімді кәсіби қарым-қатынастарының принциптерін, медициналық қызметкерге қойылатын психологиялық талаптар, сонымен қатар медициналық мекемелердегі әлеуметтік жүйелермен коммуникативті байланыстардың ерекшеліктері, конфликтерді талдау және олардың алдын алу жолдары қарастырылған.

«Психология негіздері және коммуникативтік дағдылар» медициналық білімдегі базалық оқу пәні ретінде кәсіби бағытталған тұлғаның шығармашылық потенциалын ашуда маңызы зор. Психология мен коммуникативтік дағдылар бойынша алынған білім болашақ маманның қалыптасуы үшін психологиялық құбылыстарды, емделуші тұлғасы мен мейірбике қызметін талдауға, тұлғаның өзін-өзі талдауы мен өзін-өзі тануына және өзін-өзі жетілдіруіне арналған біліктер мен дағдыларды меңгеруге қажет.

Медициналық білім саласында оқып, медицина қызметкерінің кәсіби туралы тереңдетілген түсінік қалыптастырады, науқастың жеке ерекшеліктерін бағалаудың қолайлы мүмкіндіктерін қамтамасыз етеді.

Кәсіби құзіреттілік медициналық дағдылар, ғылыми білім мен моральдық даму негізінде қалыптасады. Оның басты құрамдас бөліктері мыналар болып табылады. Оларды әдептілік қағидаларын басшылыққа ала отырып емделушілермен және әріптестерімен қарым-қатынас жасауға беймделу, басқа адамдармен қарым-қатынас жасау үрдісінде өзін-өзі бақылау қабілетін сақтау және сезіну, ақпараттарды ұғабілу қабілеті жатады.

1.2. Пәннің мақсаты:

Тұлғаның психологиялық құзіреттілігін психика және психикалық қызмет механизмдерін дамыту үрдісінің негізгі заңнамалары білімі негізінде қалыптастыру, тұлғаның психогигиеналық қатысымен тиімді қарым-қатынас жасау дағдыларын, сондай-ақ кәсіби маңызды коммуникативтік дағдыларды дамыту. Кәсіби қызмет барысында медицина қызметкерінің науқастармен, олардың туыстарымен және өз әріптестерімен нәтижелі қарым-қатынас құрастыру үшін қажетті дағдыларды қалыптастыру.

1.3. Пәннің міндеттері:

Коммуникативтік дағдылар, коммуникативтік процестер, коммуникативтік құзіреттілік туралы түсініктерді білім алушылардың меңгеріп алуы;

Медицина қызметкерінің пациенттерге психологиялық көмек және қолдау көрсету барысында дұрыс шешімге келу үшін пациенттің жеке тұлғасын, оның психикасының ерекшеліктерін, оның әр түрлі ауруларға тәлімдік әрекеттен зерттеу;

Медицина қызметкерінің тек қана пациенттермен ғана емес сонымен қатар олардың жанұясымен және әріптестерімен кәсіптік және қақтығыссыз қатынаста болуының негізгі принциптерін зерттеу;

Медицина қызметкерінің жеке тұлғасын, оның әр түрлі жағдайлардағы пациенттермен қарым-қатынасын зерттеу.

Психология ғылымы туралы түсініктерді, негізгі психикалық үрдістер механизмдерін, тұлғаның психикалық жағдайымен ерекшеліктері туралы білімді қалыптастыру;

Тұлғаның тиімді қарым-қатынас жасау және психогигиеналық қатысты дағдыларын

дамыту;

Психологиялық құзіреттілікті арттыру және кәсіби қажеттіліктер мен коммуникативтік дағдыларды дамыту;

Емделушіге психологиялық көмек пен қолдау көрсетуде қолайлы шешім қабылдау үшін емделуші тұлғасын, емделуші психикасының ерекшеліктерін, емделушілердің түрлі аурулардағы мінез-құлықтық реакцияларын айқындай білу біліктерін қалыптастыру; Емделушілермен ғана емес, сонымен бірге олардың отбасы мүшелерімен және әріптестерімен негізгі кәсіби және дау-жанжалсыз қарым-қатынас жасау қағидаларын қалыптастыру;

Медицина қызметкерінің емделушілермен түрлі жағдайларда және әртүрлі жағдаяттар кезіндегі өзара әрекет ету дағдыларын қалыптастыру.

1.4. Оқу пәнінің жоспарланған қортынды нәтижесі

Студент білу керек:

- тілдесудің құрылымын, жақтарын және тәсілдерін;
- медициналық сұхбат құрылымын;
- науқас, оның жанұя мүшелері және әріптестерімен қиын жағдайларда тиімді қарым-қатынас орнату тәсілдерін;
- кәсіби ісінде коммуникативті машықтарды үздіксіз дамытудың маңыздылығы;

Қолдана білу керек:

- науқас, оның жанұя мүшелері және әріптестерімен тиімді қарым-қатынас орнату принциптерін қолдана алу;
- науқасқа бағытталған медициналық сұхбаттың тиісті үлгісін таңдау және қолдану;
- науқастың медициналық қызметтерге қандай мәселемен келгенін анықтау;
- вербальды және вербальды емес тілдесу түрлерін қолдану;
- медициналық сұхбаттың құпиялық принципін ұстану;
- науқас немесе оның жанұя мүшелерімен араласқан кезде оларға рақымдылық және аяныш білдіру;

Компетентті болу керек:

- кәсіби дамудың үздіксіздігі;
- медицина қызметкерінің науқаспен қарым-қатынасын қалыптастыру және қолдау, ақпарат жинау және бөлісу, шешім қабылдау;
- денсаулық сақтау саласындағы әріптестер және мамандармен әрекеттесу;

1.5. Пререквизиттері: Мемлекеттік, орыс, ағылшын тілдері.

1.6. Постреквизиттері: Мейірбике ісі негіздері, ішкі ауралар пропедевтикасы, терапиядағы мейірбике ісі, хирургиядағы мейірбике ісі, педиатриядағы мейірбике ісі.

1.7. Тақырыптық жоспары кесте түрінде толтырылады, онда тақырыптың аты, оқытудың түрлері, пәннің қысқаша мазмұны және тақырыптарға бөлінген сағаттар көрсетілген.

1.7.1. Аудиториялық сабақтардың тақырыптық жоспары

№	Тақырып атауы	Қысқаша мазмұны	Сағат саны
1	Психологияның заты мен міндеттері.	Психология ғылым ретінде психологиялық әдістердің негізгі топтары. Бақылау, сауал, тест.	2

	Психологиядағы зерттеулердің тәсілдері		
2	Танымдық психикалық үрдістер Сезіну, қабылдау, Ес және назар Ойлау және сөйлеу.	Түйсік рецепторлары. Түйсіктің физиологиялық негіздері. Түйсіктердің жіктелуі және негізгі түрлері. Қабылдау туралы жалпы түсінік. Қабылдаудың негізгі ерекшеліктері. Қабылдаудың түрлері: кеңістік. Уақытты және кеңістікті қабылдау. Естің жалпы сипаттамасы. Естің негізгі түрлері Зейіннің түрлері. Зейінің қасиеттері. Зейінің физиологиялық негізі. Ойлаудың қасиеті. Ойлаудың даму ерекшелігі.	2
3	Танымдық психикалық үрдістер бұзылысы	Түйсіктің, Қабылдаудың, Ойлаудың, Естің Зейінің бұзылысы. Иллюзиялар дегеніміз не? Деменция және бастапқы деменция айырмашылығы. Олигофрения.	2
4	Күйзеліс туралы ілім. Күйзелістік жағдайдың алдын алу	Эмоция туралы түсінік. Эмоцияның қызметтері. Эмоция формалары. Қуаныш эмоциясы. Эмоционалды азаптың туындауы және адамға әсері. Ұялу эмоциясы. Мақтаныш эмоциясы. қорқыныш эмоциясы.	2
5	Ерік туралы түсінік.	Ерік жайлы теориялар. Еріктің физиологиялық негізі. Жалпы адамның еріктік қасиеттері.	2
6	Эмоциялық-жігер саласының бұзылуы	Аффектік жағдай. Апатия. Эмоцияның тұрақсыздығы. Эмоциялық әлсіздік. Клиптомания. Пиромания. Гипербулия. Абулия.	
7	Тұлғаның бағыттылығы. Темперамент	Тұлғаның қалыптасуы. Тұлғаның темпераменті.	2
8	Мінез	Мінез туралы жалпы түсінік. Мінездің қалыптастыру ерекшеліктері. А.Е.Личко бойынша мінездің акцентуациясы.	2
9	Әрекет туралы түсінік. Тұлғаның мотивациялық саласы	А.Маслаудың қажеттілік пирамидасы	2

10	Тұлғаның қалыптасуы және дамуы	Тұлға концепцияларының жіктелуі. Э.Эриксонның тұлға дамуы концепциясы. Тұлғаның өзін-өзі дамытуы және өзін-өзі өзектендіруі .	2
11	Тұлғаның қорғаныс механизмдері.	Тұлға қасиетінің тұрақтылығы. Қорғаныс механизмнің түрлері. Ығыстыру. Жоққа шығару.	2
Барлығы			22

1.7.2. Практикалық сабақтардың тақырыптық жоспары

№	Тақырып атауы	Қысқаша мазмұны	Сағат саны
1	Коммуникативті процесс және коммуникативті дағдылар туралы ұғым	«Коммуникативті дағдылар» пәнінің бағдарламасы дәрігердің науқаспен, оның туыстарымен және өзінің әріптестерімен тиімді қарым – қатынасқа жетілдіруге бағытталған.	2
2	Медицина қызметкерінің коммуникативті біліктілігі	қарым – қатынасын қалыптастыруға коммуникативті біліктілік , коммуникативті потенциал және аффилиация, эмоционалды тұрақтылық ,идентификация, рефлексия, эмпатия , кәсіптік бейімделу туралы мәлімет жинақталып медициналық қызметкердің коммуникативтік біліктігін құру.	2
3	Вербальды және вербальды емес коммуникация	вербальды қарым –қатынаста қолданатын , вербаль емес қарым-қаратынаста медициналық қызметкер сөз арқылы араласумен қатар мимикамендежұмыс істеу білу.	2
4	Топтағы ұжымдағы қарым-қатынас	Пациентпен қарым – қатынасын қалыптастыруға және нығайтуға, науқас туралы мәлімет жинап, ақпарат алмасуға,шешім қабылдап, медициналық және әлеуметтік қатынасқа түсетін әріптестерімен және басқа да мамандармен әрекеттесуге тірек болады.	2
5	Қақтығыстардың пайда болуына себептес факторлар және оларды шешу жолдары	Тұлғ аралық,мекеме аралық,жеке топтар арасындағы қақтығыстар. Қақтығысқа әкеп соғатын мінездік ерекшеліктері. Қақтығыстан шығу жолдары, әдістері.	2

6	Медициналық сұхбат, оның құрлымы.	Дәрігерге коммуникативтік біліктілік басқа әріптестерімен үйлесімді қарым – қатынасты қамтамасыз етіп, денсаулық сақтау саласындағы мамандармен қосылып тиімді дәрігерлік көмек көрсетуге көмектеседі.	2
7	Емделушінің психикасының ерекшеліктері. Аурудың ішкі көрнісі.	Науқастың темпераменті мінезіндегі ерекшеліктері тұлғаның ауруға ішкі бейнесінің деңгейлері.	2
8	Емделушінің аураға реакциясы, олардың типтері және маңызы.	Науқастың ауруға қатысының түрлері. Мінез-құлқына байланысты ауруға серпілісі. Науқастың типтеріне анықтама беру.	2
9	Психологиялық ерекшеліктері бар және психикалық бұзушылықтары бар науқастармен қарым-қатынас	Интеллектісі шектелген науқастар. Депрессивті науқастар. Патологиялық қорқыныштары бар науқастар. Жағдайы ауыр, емінәтижесіз болған науқастармен қарым-қатынас жасау.	2
10	Тілдік айырмалары бар емделушілермен қарым-қатынас. Мәдени айырмалары бар емделушілермен қарым-қатынас.	Тілдік мәдени өзгешелігі бар науқастармен жұмыс жасауда не нәрсеге басты көңіл бөлу керек. Тілдік бөгеттер. Сөздік емес тәсілдер. Паравербальды тәсілдер.	2
11	Еңбектің психологиялық аспектілері. Кәсіпкерлік деңгейі. Мейірбике тұлғасына психологиялық талаптар.	Қоғам коммуникативтік процесс ретінде. Дәрігердің жұмысын ұйымдастыру ішкі тұлғалық қарым-қатынасты білдіру құралы ретінде.	2
12	Аралық бақылау	Білімді бағалау	2
13	Сараланған сынақ	сынақ	2
Барлығы			26

1.8. Оқыту және сабақ беру әдістемесі:

көркемдеп-бейнелеу әдісі,
репродуктивтік әдісі,
ізденушілік әдіс,
эвристикалық әдіс,
зерттеушілік әдіс.

Теориялық сабақтар:

Оқу сабақтарын инновациялық технологияларды қолданумен оқу үрдісін ұйымдастырудың түрлі нысандарын қолдана отырып өткізу ұсынылады.

Практикалық сабақтар: Осы типтік бағдарлама практикалық сабақтарды колледжде және сондай-ақ студенттер қажетті дағдылар алып, түрлі адамдармен жағдаяттарын ескере отырып, тиімді қарым-қатынастар жасай алатын емдеу мекемелерінде де өткізуді қарастырған.

1.9. Білімді бағалау

Ағымдағы бақылау: тестілеу, жазбаша / ауызша сұрау, жағдаяттық міндеттерді шешу.

1.10. Материалдық-техникалық тұрғыдан жабдықталуы.

Ұсынылатын оқыту құралдары:

1 Плакаттар, кестелер жинағы

2. Сұрақтар жинақтары

4 Жабдықтар мен құралдар: компьютерлер, мультимедиялық аппараттар, CD, DVD, видео.

Жабдықтары мен жарақтары: қазіргі заманғы оқу-әдістемелік әдебиет, жаңа оқулықтар мен анықтамалық құралдар, дидактикалық және көрнекі құралдар, плакаттар топтамасы, кестелер, мультимедиялық оқу бағдарламалары, топтық жұмысты, рөлдік ойындарды жазуға арналған бейнекамера, бейне-жазбаларды көруге арналған бейнеаппаратура.

1.10.1. Негізгі әдебиет: 1. Островская И.В. «Психология». Медициналық училищелер мен колледждерге арналған оқулық. М., «ГЭТАР-Медиа», 2016.

2. Асимов М.А. «Коммуникативтік дағдылар»: оқулық/Асимов М.А., Нұрмағамбетова С.А., Игнатъев Ю.В. ҚР ДСМ С.Ж. Асфендияров атындағы ҚҰМУ. Алматы: Эверо, 2019.

10.1.2. Қосымша әдебиет: 1. Мациевская Л.Л., Абильдина Н.Т., Туймебаева А.Т., Васильченко С.В., Молотов-Лучанский В.Б., Бакирова Р.Е., Кабиева С.М. «Коммуникативтік дағдылар»: учебное пособие. - Алматы: Эверо, 2016.

2. Кулимова, Л. Т. Коммуникация негіздері: учебное пособие / Л. Т. Кулимова. - Қарағанды : ЖК "Ақ Нұр", 2017.

10.1.3. Интернет – ресурс